

Незважаючи на значні методичні розробки даної проблеми, дискусійними залишаються питання створення організаційно-економічного механізму управління нематеріальним активами, визначення їх стратегічної значущості для підприємства, а також формування стратегічного профілю нематеріальних активів, що є невідомою складовою стратегічного процесу.

Литература

1. *Востряков О. В.* Стратегічний процес на підприємстві: навч. посіб. / О. В. Востряков, О. М. Гребешкова. — К.: КНЕУ, 2009. — 313 с.
2. *Востряков О. В.* Стратегічні активи підприємства: критерії визначення / Матеріали IX міжнародної науково-практичної конференції Актуальні проблеми та перспективи розвитку економіки України. — К.: Алушта, 2010. — 166 с.
3. *Гребешкова О. М., Федорцова І. О.*, Стратегічна діагностика активів підприємства: постановка проблеми. Сіверянський літопис: Всеукраїнський науковий журнал. — 2007. — № 6. — С. 196—203. Джере-ло доступу: <http://economica.org.ua/2009/strategichna-diagnostika-aktiviv-pidpriyemstva/>

М. В. Мельникова, кан. екон. наук, старший науковий співробітник відділу економіки підприємств,
Я. М. Криль, аспірант,
Інститут економіки промисловості НАН України,
вул. Університетська, 77, м. Донецьк, Україна, 83048,
e-mail: marvit63@mail.ru

ПРО СТРАТЕГІЮ ПІДТРИМКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ В ПРОЦЕСІ КАПІТАЛІЗАЦІЇ

У даний час економічне середовище характеризується високою рухливістю і невизначеністю, що вимагає особливих підходів до управління найбільш стійкими інститутами суспільства, якими є великі підприємства та їх об'єднання — інтегровані структури, організовані за типом виробничо-господарських комплексів. Виробничо-господарський комплекс є складною організаційно-економічною системою, яка об'єднує взаємозв'язані і взаємодіючі компоненти, що орієнтовані на реалізацію відповідної мети, та має здібність до розширеного відтворення за рахунок власних і залучених ресурсів. Основною рисою виробничо-госпо-

дарського комплексу виступає узгоджене виробничо-господарське управління, сумісне використання ресурсів і об'єктів виробничої інфраструктури для випуску однорідної (однотипною) продукції необхідної якості при забезпеченні ефективного використання організаційного та економічного потенціалу і досягненні необхідного рівня капіталізації.

Процес капіталізації (збільшення вартості) виступає найважливіший складовою функціонування і розвитку виробничо-господарського комплексу разом з процесами забезпечення економічного зростання і конкурентоспроможності. Зазвичай, під капіталізацією розуміють систему економічних стосунків з приводу накопичення капіталу за допомогою використання частини прибутку на збільшення об'ємів використововуваного капіталу, що веде до зміцнення фінансової стійкості. Процес капіталізації при цьому виступає з одного боку, як процес накопичення реального капіталу, з іншого боку, як процес збільшення вартості функціонуючого капіталу, що виявляється на фондовому ринку.

Оскільки процес капіталізації передбачає перетворення різних ресурсів на капітал, тобто у вартість, здатну приносити додаткову вартість, тому залежно від механізму нарощування виділяються три форми капіталізації: ринкова або фіктивна капіталізація, маркетингова або суб'єктивна капіталізація; реальна капіталізація. Оскільки виробничо-господарський комплекс функціонує в умовах динамічного ринкового середовища, тому вказані процеси пов'язані з ризиком, що у свою чергу висуває на перший план завдання підтримки економічної безпеки та відповідного рівня стійкості. Вказані завдання доцільно вирішувати основі використання стратегічних підходів.

Звичайно, стратегія підтримки економічної безпеки включає характеристику зовнішніх і внутрішніх погроз економічній безпеці; визначення і моніторинг чинників, які зміцнюють або знижують стійкість соціально-економічного положення на короткострокову і середньострокову перспективу; визначення критеріїв і параметрів, що характеризують інтереси виробничо-господарського комплексу та відповідають вимогам його економічної безпеки, а також формування рішень, на підставі використання механізмів врахування чинників, які впливають на стан економічної безпеки, спрямованих на подолання погроз та ризиків, включаючи ризики капіталізації.

Під ризиками капіталізації при цьому розуміють вірогідність відхилення фактичного рівня капіталізації від очікуваного за рахунок впливу невизначеності як динаміки кон'юнктури ринку,

так і майбутніх результатів діяльності. Оскільки реальна капіталізація зазвичай характеризується прогнозованими об'ємами реінвестованого прибутку, то загальний рівень ризиків реальної капіталізації багато в чому залежить від зовнішніх і внутрішніх чинників, що обумовлюють поточний стан, визначають потенціал окремих функціональних підрозділів, а також рівень прибутковості діяльності.

При цьому погрози безпеці в процесі капіталізації для різних її форм мають як загальний, так і локальний характер. Так, зокрема, загроза зниження ділової репутації і інвестиційної привабливості відбивається, перш за все, на зниженні рівня маркетингової і ринкової капіталізації. У той же час, загрози безпеці при реальній капіталізації можуть викликати зниження фінансової стійкості, кредитного рейтингу, маркетингової привабливості, зменшенні ринкової вартості, тобто впливають на рівень всіх форм капіталізації.

Оскільки капіталізація має різні форми, тому має сенс розробляти відповідні стратегії підтримки економічної безпеки. Так, зокрема, стратегія підтримки економічної безпеки виробничо-господарського комплексу щодо маркетингової капіталізації повинна особливу увагу приділяти підвищенню рівня ділової репутації. У той же час, стратегія підтримки економічної безпеки в процесі ринкової капіталізації має бути спрямована на забезпечення інвестиційної привабливості акцій, які котируються на фондовому ринку.

Що стосується стратегії підтримки економічної безпеки в процесі реальної капіталізації виробничо-господарського комплексу, то особливу увагу слід приділяти ресурсній та комунікаційній складовій у відтворювальному процесі. Ресурсна (виробнича) складова повинна забезпечувати збалансоване управління матеріальними, трудовими та фінансовими ресурсами та можливості результативного маневрування ними. Комунікаційна (господарська) складова насамперед спрямована на формування умов для організації виробничого процесу і забезпечення ефективної взаємодії та врахування інтересів учасників виробничо-господарського комплексу.

Таким чином, стратегію підтримки економічної безпеки необхідно розробляти по різних напрямках процесу капіталізації (реальної, ринкової та маркетингової), які мають бути узгоджені між собою і сприяти досягненню стратегічних цілей розвитку виробничо-господарського комплексу, включаючи забезпечення конкурентоспроможності і якісного економічного зростання.